

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حقوق شهروندی

و

نسل دوم حقوق بشر

دکتر مجتبی همتی

استادیار دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری

سرشناسه	:	همتی، مجتبی، ۱۳۵۸-
عنوان و نام پدیدآور	:	حقوق شهروندی و نسل دوم حقوق بشر / مجتبی همتی.
مشخصات نشر	:	تهران: خرسندی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	۳۲۰ ص.
شابک	:	978-600-114-319-9
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۳۰۴ - ۳۰۹.
موضوع	:	حقوق مدنی
بندی شگره	:	JC ۵۷۱/۸۶ ج۷ ۱۳۹۳
رده‌بندی دیویی	:	۳۲۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۵۹۳۰۷۸

آمارات خرسندی

نمایشگاه و فروشگاه چندرنگی، حقوقی و علوم سیاسی

تهران - خیابان انقلاب - خیابان فخری، خیابان لبافی‌نژاد،

نرسیده به خیابان دانشگاه، پلاک ۲، واحد ۲

تلفن: ۵ - ۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵ - ۶۶۹۷۱۰۳۴

پست الکترونیک: khorsandypub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.khorsandypub.com

حقوق شهروندی و نسل دوم حقوق بشر

تألیف: دکتر مجتبی همتی

چاپ اول - ۱۳۹۳

تیراژ: ۳۰۰ جلد

قیمت: ۱۸۰,۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-114-319-9

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۳۱۹-۹

۱۵	مقدمه.....
۱۵	بیان مساله.....
۲۰	ادبیات تحقیق.....

بخش اول - مبانی و ماهیت حقوق شهروندی و حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و نسبت آنها

۲۵	فصل اول: مبانی شهروندی.....
۲۵	گفتار اول: رویکردهای حقوق شهروندی.....
۲۶	بند اول - رویکرد جمع‌گرای شهروندی.....
۲۶	۱- آزادی جمهوری مدنی.....
۲۷	۲- فضیلت مدنی.....
۲۹	۳- مشارکت.....
۳۰	۴- انتقادات از شهروندی جمهوری‌گرای.....
۳۰	بند دوم - رویکرد لیبرالی.....
۳۱	۱- فردگرایی و آزادی.....
۳۳	۲- گروه‌ها، جامعه مدنی، دولت و اشکال فراملی.....
۳۶	بند سوم - رویکرد کمونیستی.....
۳۶	۱- تئوریه‌های مدرن از اجتماع.....
۳۶	الف - توصیف مدرن اجتماع.....
۳۷	ب - اجتماع‌گرایی لیبرال.....
۳۹	ج - اجتماع‌گرایی مدنی.....
۴۰	۲ - ارکان اجتماع‌گرایی مدرن.....
۴۲	الف - فرد و اجتماع.....
۴۲	ب - حقوق و مسئولیت.....
۴۴	ج - عضویت و هویت.....
۴۴	د - دولت و مفاهیم خیر.....
۴۵	و - انتقاد از شهروندی اجتماع‌گرا.....

- ۳ - نظریه اجتماعی جدید از اجتماع ۴۶
- الف - اجتماعات پست مدرن ۴۷
- ب - اجتماعات ارتباطی ۴۸
- گفتار دوم - رویکردهای حقوق رفاهی و فرهنگی ۴۹
- بند اول - رویکردهای حقوق رفاهی ۴۹
- ۱ - راست افراطی ۴۹
- ۲ - محافظه کاری اجتماعی ۵۲
- ۳ - سوسیال دموکراسی ۵۳
- الف - لیبرالیسم اجتماعی ۵۳
- ب - لیبرالیسم دموکراتیک ۵۴
- ۴ - کسب ۵۵
- الف - ساختارها ۵۶
- ب - مبارزات ۵۶
- ج - نظامها ۵۷
- د - کمبودها ۵۸
- بند دوم - رویکردهای حقوق فرهنگی ۵۹
- ۱ - تنوع فرهنگی ۶۰
- الف) تنوع فرهنگی : میراث مشترک بشریت ۶۰
- ب) از تنوع فرهنگی تا کثرت گرایی فرهنگی ۶۰
- ج) تنوع فرهنگی به عنوان یک عامل توسعه ۶۱
- ۲ - تنوع فرهنگی و خلاقیت ۶۱
- الف) میراث فرهنگی بعنوان منشأ و سرچشمه خلاقیت ۶۱
- ب) سیاستهای فرهنگی بعنوان عوامل شتاب دهنده خلاقیت ۶۱
- ۳ - تنوع فرهنگی و حقوق بشر ۶۱
- الف) حقوق بشر به عنوان تضمین تنوع فرهنگی ۶۱
- ب) حقوق فرهنگی به عنوان یک محیط مؤثر برای تنوع فرهنگی ۶۲
- ج) دسترسی همگان به تنوع فرهنگی ۶۲
- ۴ - چالش نسبی گرایی فرهنگی و جهان شمولی حقوق بشر ۶۲
- ۵ - برابند مشترک نسبی گرایی فرهنگی و جهان شمولی حقوق بشر ۶۵
- گفتار سوم: نسبت حقوق شهروندی و حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در رویکردهای آنها ۶۶

۶۶	شکل کلاسیک یا اولیه رویکردها.
۶۷	شکل تعدیل شده رویکردها
۶۸	گفتار چهارم: دلائل توجیهی حقوق شهروندی و حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
۶۸	بند اول: مفهوم حق
۶۹	بند دوم: دلائل توجیهی
۷۰	۱- تئوری حق
۷۰	الف - کرامت ذاتی
۷۰	ب - فاعلیت اخلاقی
۷۳	۲- توجیه بر مبنای تئوری عدالت
۷۶	۳- توجیه فایده گرایی: نفع دراز مدت اکثریت
۷۷	فصل دوم: ماهیت و حمایت حقوق شهروندی مدرن و نسل دوم حقوق بشر
۷۷	گفتار اول: ارکان و مولفه‌های حقوق شهروندی
۷۸	۱- عضویت و وضعیت
۷۸	الف - عضویت
۷۹	ب - وضعیت
۸۱	۲- تکالیف
۸۳	۳- مشارکت فعال
۸۶	۴- برابری عام و فراگیر
۸۷	گفتار دوم - ماهیت حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
۸۸	۱- رابطه حق و قابلیت دادخواهی
۹۰	۲- ضعف در سیستم‌های موجود حمایت از حقوق اقتصادی و اجتماعی
۹۰	۳- رویکرد ادغام‌گرا: حمایت از حقوق اقتصادی و اجتماعی از طریق معاهدات مربوط به حقوق مدنی و سیاسی
۹۱	الف. عدم تبعیض (ماده ۲۶ میثاق حقوق مدنی و سیاسی)
۹۲	ب. تضمین‌های رویهای (ماده ۶ بند ۱ از کنوانسیون اروپایی حقوق بشر)
۹۲	ج. حقوق اقتصادی و اجتماعی به عنوان محدودیتی بر دیگر حقوق
۹۳	۴- نقش ضمانت اجرای داخلی در تقویت ماهیت حقوقی حق‌های اقتصادی و اجتماعی
۹۵	فصل سوم: نسبت حقوق شهروندی و نسل دوم حقوق بشر از جهت ماهیت آنها
۹۵	گفتار اول: نسبت آنها در ماهیت
۹۶	بند اول: نسبت این دو از جهت شرایط استیفا

بند دوم: حمایت و تضمین حقوق اقتصادی و اجتماعی در نظام حقوقی داخلی ۹۷

۱- حمایت از حقوق اقتصادی و اجتماعی از طریق مقررات قانونی ۹۷

الف: قانون اساسی: ۹۷

حمایت مستقیم از حقوق اجتماعی و اقتصادی به عنوان حق‌های شهروندی شخصی قابل شکایت ۹۹

۱. جایگاه حقوقی و روش‌های جبران ۱۰۱

۲. حمایت غیرمستقیم از حقوق اقتصادی و اجتماعی از طریق اعمال یا تفسیر حقوق مدنی و

سیاسی ۱۰۲

ب. قوانین عادی ۱۰۲

۲- نقش دیگر سازمان‌های ملی: ۱۰۵

ب. سو: تمرکز ملی و حقوق رفاهی ۱۰۶

۱. مخالفت با قابلیت دادخواهی از حقوق رفاهی ۱۰۶

۲- روش‌های تضمین حمایت از حقوق رفاه اجتماعی در قانون اساسی ۱۰۸

الف) حق‌های قابل دادخواهی یا (صرفاً) اعلامی ۱۰۸

ب) حق‌های ماهوی ضعیف ۱۰۹

ج) حق‌های ماهوی قوی ۱۱۱

۳- انواع کنترل قضائی ۱۱۳

الف) کنترل قضائی متفعل ۱۱۳

ب) کنترل قضائی ضعیف ۱۱۴

۴- حق‌های قوی و روش‌های جبران قضائی ضعیف ۱۱۸

بند چهارم: مسئولان و تکالیف ملازم آنها در قبال حقوق اقتصادی، اجتماعی ۱۲۳

بند پنجم: حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و به زمامداری ۱۲۶

۱ - به زمامداری ۱۲۷

۲ - به زمامداری به عنوان مفهوم حقوقی ۱۲۸

الف - حاکمیت قانون ۱۲۸

ب - پاسخگوی مالی ۱۳۰

ج - شفافیت و اطلاعات ۱۳۰

۳- ارتباط به زمامداری و حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۱۳۱

گفتار دوم - محدودیتهای شهروندی مدرن و حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۱۳۳

بند اول: محدودیتهای شهروندی مدرن ۱۳۳

۱ - شهروندی و طبقه اجتماعی ۱۳۳

- ۲ - شهروندی و جنس ۱۳۵
- ۳ - شهروندی، فرهنگ و قومیت ۱۳۶
- بند دوم: محدودیت‌های حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۱۳۷

بخش دوم - محتوی و ساز و کارهای نهادی حقوق شهروندی و حقوق اقتصادی،

اجتماعی و فرهنگی

- فصل اول - محتوی حقوق شهروندی ۱۴۱
- گفتار اول: - سوی کلاسیک حقوق شهروندی ۱۴۱
- گفتار دوم: - محتوای جدید حقوق شهروندی ۱۴۴
- بند اول - مفاهیم مدنی - سیاسی ۱۴۴
- ۱ - حقهای مدنی ۱۴۴
- ۲ - حقهای سیاسی ۱۴۷
- بند دوم - حقهای اجتماعی ۱۴۹
- ۱ - تحلیل مارشال ۱۴۹
- ۲ - اهمیت پیچیدگی و زمینه در تحلیل شهروندی ۱۵۰
- الف - پیچیدگی ۱۵۰
- ب - زمینه ۱۵۲
- بند سوم - حقهای اقتصادی یا شهروندی اقتصادی ۱۵۳
- بند چهارم - حقوق فرهنگی یا شهروندی فرهنگی ۱۵۷
- گفتار سوم - محتوای خاص حقوق شهروندی ۱۵۸
- بند اول - شهروندی چند فرهنگی ۱۵۸
- ۱ - مبنای نظری چند فرهنگ‌گرایی ۱۵۸
- ۲ - شهروندی چند فرهنگی در عمل ۱۶۵
- بند دوم - کودکان و شهروندی ۱۶۷
- ۱ - عضویت ۱۶۸
- ۲ - حقوق ۱۶۹
- ۳ - مسئولیتها ۱۷۱
- ۴ - برابری شأن، احترام و شناسایی ۱۷۱
- بند سوم - زنان و شهروندی ۱۷۲
- ۱ - سیر تاریخی و دلایل محرومیت زنان از شهروندی ۱۷۲

- ۲ - برابر یا متفاوت: نظریه‌های فمینیستی از شهروندی ۱۷۴
- ۳ - نظریه فراتر از برابری و تفاوت ۱۷۸
- فصل دوم: محتوای حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی**
- گفتار اول: نسل‌های حقوق بشر و جایگاه حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۱۸۱
- بند اول: نسل‌های حقوق بشر: ۱۸۱
- الف- نسل اول حقوق بشر: ۱۸۱
- ب- نسل دوم حقوق بشر: ۱۸۲
- ج- حق‌های نسل سوم: ۱۸۲
- بند دوم: نظام بین‌المللی حقوق بشر و جایگاه حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی: ۱۸۳
- گفتار دوم: تعاریف و استوای حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۱۸۵
- بند اول: حقوق اجتماعی ۱۸۶
- ۱- حق بر آب ۱۸۶
- ۲- حق بر غذا ۱۸۷
- الف: حق بر غذا در اسناد بین‌المللی ۱۸۷
- ب: مفهوم حق بر غذا ۱۸۸
- ۱- کفایت و پایداری موجود بودن غذا یا دسترسی به آن ۱۸۸
- ۲- نیازهای تغذیه‌ای ۱۸۸
- ۳- عاری بودن از مواد مضر ۱۸۸
- ۴- قابلیت پذیرش فرهنگی ۱۸۹
- ۵- موجود بودن ۱۸۹
- ۶- قابلیت دسترسی ۱۸۹
- ج) تکلیف و تعهدات دولتی در برابر حق بر غذا: ۱۹۰
- ۳- حق بر مسکن ۱۹۱
- الف) مفهوم ۱۹۱
- ب) استانداردهای مرتبط با حق بر مسکن ۱۹۲
- ج) تعهدات دولتی: ۱۹۳
- ۴- حق بر بهداشت ۱۹۳
- الف) حق بر بهداشت در اسناد و موازین بین‌المللی ۱۹۴
- ب) حوزه، محتوای اصلی و اصول راهنمای حق بر بهداشت و سلامتی: ۱۹۴
- ۱) حوزه حق بر بهداشت و سلامتی: ۱۹۴

۱۹۶	۲) هسته مرکزی حق بر بهداشت:
۱۹۶	ج) تعهد و تکالیف مربوط به حق بر بهداشت:
۱۹۷	بند دوم: حقوق اقتصادی - اجتماعی
۱۹۸	۱- حق تأمین اجتماعی
۱۹۸	الف) مفهوم تأمین اجتماعی
۱۹۹	ب) حق تأمین اجتماعی در اسناد و موازین بین المللی
۲۰۲	۲) حقوق آزادی‌های مرتبط با کار
۲۰۲	الف) آزادی‌های کار:
۲۰۲	ب) حق بر کار:
۲۰۳	ج) حقوق ناشی از استخدام (شرایط منصفانه کار):
۲۰۴	د) حقوق سازمانی یا حقوق سندیکایی:
۲۰۶	بند سوم: حقوق فرهنگی
۲۰۷	۱- حقوق فرهنگی فرد
۲۰۷	الف) حقوق مادی و معنوی مولفان و مصنفان
۲۰۹	ب) حق بر آموزش
۲۱۰	۲- حقوق بشر و آموزش
۲۱۰	۳- اهداف و مقاصد آموزش
۲۱۱	۳- مصادیق (انواع) حق بر آموزش
۲۱۱	۱- (۳-۱) حق بر دریافت آموزش
۲۱۲	۲- (۳-۲) برابری در آموزش
۲۱۳	۳- (۳-۳) انتخاب آموزش
۲۱۳	۴- (۳-۴) محتوای آموزش
۲۱۴	۲- حقوق فرهنگی جمعی
۲۱۴	الف) حق هر شخص بر مشارکت در زندگی فرهنگی و تکالیف دولت در زمینه
۲۱۵	ب) حق هر شخص بر بهره‌مندی از منافع پیشرفت علمی و پیامدهای آن
۲۱۸	ج) آزادی تحقیق علمی و فعالیت خلاق و مولد
۲۲۰	گفتار سوم: حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی گروه‌های خاص
۲۲۰	بند اول: زنان
۲۲۱	۱- مبانی نظری
۲۲۳	۲- تحلیل خاص جنسیتی از حقوق اقتصادی و اجتماعی:

۲۲۳	الف) حق بر تأمین اجتماعی:
۲۲۴	ج) حقوق مرتبط با کار:
۲۲۵	بند دوم: کودکان:
۲۲۶	۱) استانداردها:
۲۲۷	الف) عدم تبعیض:
۲۲۷	ب) منافع عالیۀ کودک:
۲۲۸	ج) حق بر بقاء و پیشرفت:
۲۲۸	د) عقاید کودک:
۲۲۸	۲. حقوق اقتصادی، اجتماعی (رفاهی) و فرهنگی در کنوانسیون حقوق کودک:
۲۲۸	الف) بی اشتغال، پایه و رفاه:
۲۳۰	د) خدمت در برابر استثمار:
۲۳۱	ج) ارزش فعالیت، اشتغال و فعالیتهای فرهنگی:
۲۳۲	۳) تعهدات دولت: اساسی و انسپون حقوق کودک:
۲۳۲	الف) اقدامات تقنینی، اداری و دیگر اقدامات:
۲۳۳	ب) همکاری بین المللی:
۲۳۳	بند سوم: اقلیتها:
۲۳۳	۱) اسناد و موازین بین المللی:
۲۳۴	۲) توجیهات حمایت از اقلیتها در نظام بین المللی:
۲۳۴	الف) صلح و امنیت:
۲۳۵	ب) حیثیت ذاتی انسان:
۲۳۶	ج) فرهنگ:
۲۳۷	۳) اصول و مبانی حاکم بر حقوق اقلیتها:
۲۳۷	۴) حقوق خاص و اقدامات خاص:
۲۳۸	۱. فرهنگ:
۲۳۹	۲. دین و مذهب:
۲۳۹	۳. زبان:
۲۴۱	۴. حق بر رسانه های گروهی:
۲۴۲	۵. حق بر آموزش:
۲۴۳	۶. حق بر مشارکت:
۲۴۴	بند چهارم: پناهندگان:

۲۴۴	(۱) مفهوم پناهندگی
۲۴۷	(۲) نظام حقوقی حاکم بر پناهندگی در نظام بین الملل
۲۴۸	(۳) حقوق پناهندگان
۲۴۹	فصل سوم: نسبت حقوق شهروندی و نسل دوم حقوق بشر از جهت مفهومی
۲۴۹	گفتار اول: مفهوم *
۲۵۰	(۱) نظریه های اخلاقی
۲۵۱	(۲) نظریه های حقوقی
۲۵۲	(۳) نظریه های هویت محور
۲۵۳	(۴) نظریه های مشارکتی
۲۵۳	(۵) نظریه های بین وسط
۲۶۰	گفتار دوم: محتوی
۲۶۶	گفتار سوم: نسبت آنها در خصوص افراد و گروه های خاص
۲۷۱	فصل چهارم: سازوکارهای تضمین حقوق شهروندی و حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
۲۷۱	گفتار اول - قلمرو ملی
۲۷۱	بند اول) جایگاه قلمرو ملی در زمان معاصر
۲۷۵	بند دوم) نظام فدرالی بعنوان چارچوب ضروری برای تضمین حقوق شهروندی
۲۷۶	(۱) انگیزه
۲۷۶	(۲) کثرت گرایی
۲۷۷	(۳) تقسیم قدرت
۲۷۸	(۴) حقوق شهروندان
۲۷۹	گفتار دوم - قلمرو محلی
۲۷۹	بند اول) گستره مفهومی و کارکرد شهروندی محلی
۲۸۱	بند دوم) اصل سازمان دهنده شهروندی محلی
۲۸۱	(۱) اصل اقامت
۲۸۳	(۲) اقامت و عبور و مرور آزاد
۲۸۴	(۳) مقام تصمیم گیر
۲۸۵	(۴) محتوای شهروندی محلی
۲۸۷	نتیجه گیری:
۲۸۸	شکل کلاسیک یا اولیه رویکردها
۲۸۹	شکل تعدیل شده رویکردها

۲۹۵	نسبت آنها از جهت مفهومی
۲۹۷	نسبت آنها از جهت محتوایی
۳۰۰	نسبت آنها در خصوص افراد و گروههای خاص
۳۰۴	منابع و مآخذ
۳۰۴	منابع فارسی
۳۰۹	منابع انگلیسی

www.ketab.ir